

Бугайов. М. В., канд. техн. наук., старш. наук. співр.

НДЛ РРТР НЦ

Житомирський військовий інститут імені С. П. Корольова

МЕТОДИКА ВИЯВЛЕННЯ РАДІОСИГНАЛІВ ЗІ СТРИБКОПОДІБНОЮ ЗМІНОЮ РОБОЧОЇ ЧАСТОТИ НА ФОНІ ІМПУЛЬСНИХ І ВУЗЬКОСМУГОВИХ ПЕРЕШКОД

Радіосигнали зі стрибкоподібною зміною робочої частоти (СЗРЧ) на сьогоднішній день досить часто використовуються у цивільних та військових системах зв'язку. Виявлення таких радіосигналів є достатньо складним завданням на фоні широкосмугового шуму, вузькосмугових та імпульсних перешкод. Причому параметри сигналів зі СЗРЧ часто є невідомими і одночасно з виявленням сигналу необхідно оцінити його параметри.

Вихідними даними для запропонованої методики є такі значення параметрів сигналу зі СЗРЧ: мінімальний очікуваний крок сітки частот $\Delta F_{\min}$ та мінімальна $T_{\min}$ і максимальна $T_{\max}$ очікувані тривалості частотних елементів.

Першим етапом запропонованої методики є розрахунок енергетичного спектру прийнятої в заданій смузі частот реалізації сигналу на основі швидкого перетворення Фур'є (ШПФ). Довжина вікна N ШПФ обирається виходячи із компромісу між точністю визначення тривалості частотного елементу (вища точність при менших N) і ймовірністю виявлення (вища при більших N). Якщо частота дискретизації сигналу f_s , то мінімальна та максимальна кількість реалізацій ШПФ, що вкладаються на один частотний елемент, може бути розрахована за такими виразами:

$$N_{\min} = \lfloor T_{\min} f_s / N \rfloor \text{ і } N_{\max} = \lceil T_{\max} f_s / N \rceil.$$

Кожна розрахована реалізація енергетичного спектру підлягає пороговому обробленню. Значення порогу γ_0 обирають виходячи із заданої ймовірності хибної тривоги, незалежно від абсолютних значень потужностей сигналу і шуму, а враховуються лише їх структурні особливості. Тому імпульсні перешкоди, які займають практично всю смугу частот, що аналізується, на даному етапі оброблення сигналу будуть відкинуті.

Інтервал аналізу прийнятого сигналу T_a рекомендовано обирати із співвідношення $T_a \approx (4..5)T_{\max}$. Результатом порогового оброблення

реалізації сигналу тривалістю T_a буде матриця з кількістю рядків $T_a f_s / N$ (кількість елементів розділення за часом) та стовпців $0,5N$ (кількість елементів розділення за частотою). За наявності в смузі аналізу сигналу деяка частина елементів матриці буде ненульовою. Для виявлення вузькосмугових перешкод необхідно замінити ненульові елементи матриці одиницями і після цього розрахувати суми елементів у стовпцях. Значення сум утворюють вектор довжиною $0,5N$. Якщо деякі елементи даного вектора перевищать значення $\gamma_2 = N_{\max}$ (вузькосмугові перешкоди) або не перевищать значення $\gamma_1 = N_{\min}$ (шумові викиди), то елементи вихідної матриці, які знаходяться у стовпцях з номерами таких елементів необхідно замінити нулями. Якщо значення елементів вектора знаходяться в межах $[\gamma_1; \gamma_2]$, то їх номери відповідають частотним елементам сигналу зі СЗРЧ.

Вказаний підхід добре працює, якщо потужність вузькосмугової перешкоди набагато більша за потужність сигналу зі СЗРЧ. Якщо ж потужність такої перешкоди приблизно така ж як і сигналу або менша, то в деякі моменти часу вона може не перевищувати поріг γ_0 і при подальшому обробленні попасти в межі $[\gamma_1; \gamma_2]$. Особливістю такої перешкоди є те, що вона перевищує поріг γ_0 в моменти часу, які не зосереджені на досить короткому інтервалі, що відповідає тривалості частотного елемента. Для виявлення такої перешкоди замінимо ненульові елементи у стовпцях вихідної матриці номерами їх рядків. Після цього розрахуємо різниці між кожним попереднім і наступним значенням у стовпцях.

З отриманих векторів різниць відкинемо усі елементи, що не перевищують одиниці і розрахуємо значення відповідних дисперсій. Для перешкоди значення дисперсії буде набагато більшим, ніж для частотного елемента сигналу зі СЗРЧ, і такі елементи матриці замінюють нулями. Порогове значення дисперсії залежить від багатьох факторів (виду символної модуляції, довжини ШПФ, типу віконної функції) і потребує уточнення в кожному конкретному випадку. Після такого оброблення ненульові елементи утвореної матриці у рядках заповнюють номерами відповідних стовпців. Далі розраховують суми елементів у рядках після чого знаходять абсолютні значення різниць попереднього і наступного елементів утвореного вектора. Моменти часу, у яких відбувається перевищення отриманим значенням різниць величини $\Delta F_{\min}$ відповідають часовим межам частотних елементів.